

DİYET (Fr. Diète; Lat. Dieta, *dies* = gün), bir milletin kamu işlerinin tartışıldığı siyasi kurul. Orta çağda Kutsal İmparatorluk, Polonya, Macaristan, Helvetia konfederasyonu, İsveç, Danimarka ve Hırvat meclislerine bu ad verilirdi. Kutsal İmparatorlukta D. in uzun zaman önemli bir rolü olmuştur. 1814-1815 te yapılan Viyana Kongresi D. in yeniden Frankfurt'ta kurulmasını sağlamıştır.

Yukarı orta çağdan başlayarak Kutsal İmparatorluk D. i, toplantı yerini belirten imparatorun çağırısı üzerine toplanmağa başlamıştır; bu toplantıya piskoposlarla manastır başkanları, dukalarla kontlar, imparatorun seçtiği senyörler çağırılırdı; 1225 ten sonra D. lere şehir temsilcileri de katılmağa başladı. Bundan sonra imparatorluk D. inde üç çeşit topluluğun bulunduğunu görüyoruz; bunlar seçmen prens (elektör) ler topluluğu, prensler topluluğu ve şehirler topluluğudur. Frankfurt, Regensburg, Nürnberg, Spise, Augsburg, Worms ve Mainz'ta çok önemli D. ler toplanmıştır. 1663 te Ratisbonne'da toplanan D. , uzamış ve sürekli bir şekil almıştır. D. üyeleri de burada temsilciler bulundurmışlardır.

Yukarıda sözü geçen üç topluluğun her biri ayrı ayrı toplantı yapar, verilen kararlar bir genel kurula sunulur, oylandıktan sonra da imparator tarafından onaylanırdı. D. in verdiği kararların bütününe *imparatorluk recezı* adı verilirdi; bu kararlar kanunlarla, savaş ve barışla, vergi alınması ve asker toplanmasıyla ilgiliydi. Mahkemeler bunlara uymak zorundaydı.

D. in bir yürütme konseyi vardı; bunun başında da Mainz seçmen prensi bulunurdu. D. karışık, ağır ve yavaş işleyen bir organdı; bu yüzden, XVII. yüzyıl ortalarından sonra faaliyetinin azaldığı görülür.

DİYEZ (Fr. Dièse; Yun. *diesis*), müzikte bir ölçü (mezür) içinde herhangi bir notanın önüne konduğu zaman, o ölçü içinde bulunan aynı notaların ölçü bitinceye kadar yarım kromatik ton yükseltilmesi gerektiğini gösteren işaret: \sharp (kullanılmakta olan yedi D. in sırası şöyledir: *fa D. , do D. , sol D. , re D. , la D. , mi D. , si D.*). Çift D. , değeri bir D. in iki katı olan, yani önüne konduğu notayı tam bir ton yükselten işarettir (kullanılmakta olan beş çift D. şunlardır: *fa \times , do \times , sol \times , re \times , la \times .*)

DİYLLLOS (Atinalı) [*dılllos*] (Yun. Dıyllos ho Athēnaios; M. Ö. III. yüzyılın başı), Atinalı tarihçi. Ephoros'un başladığı işi sürdürmüştür. Yunanistanla Makedonya'nın 357 den 296 ya kadar tarihini yazmışsa da, bu eserden bugün elimizde ancak bazı parçalar kalmıştır.

DİYOJEN, Türkiyede çıkan ilk mizah gazetesi. 24 kasım 1870 te Teodor Kasap tarafından çıkarılan D. in başlığının altında, Diogenes'in devrilmiş bir fıçı önünde Büyük İskender'le konuşmasının resmi ve altında Ali Bey tarafından yazılmış olan «Gölge etme, başka ihsan istemem» yazısı vardır. 62. sayıdan sonra bu resim kaldırılmıştır.

D. gazetesi daha önce Fransızca ve Rumca çıkıyordu. Türkçe çıkmaya başlayınca gazetede Ali Bey, Ebüzziya Tevfik ve daha sonra Namık Kemal çalıştılar. Fakat yazıların altında yazarların imzası yoktu. Yalnız Şinasi'nin ölümü dolayısıyla 52. sayıda çıkan bir yazıda Ebüzziya Tevfik'in imzası vardır. Mahmut Nedim Paşanın sadrazamlıktan azli üzerine (1871) Namık Kemal'in yazdığı *Hirrename* (Kedi destanı) adlı taşlama da D. de yayınlanmış ve pek beğenilmiştir (sayı: 133). D. de çıkan yazıların çoğu, tatlı bir espri ile yazılmış ilk canlı mizah örnekleridir. Bu yazıların çoğunu Ali Bey yazıyordu. D. sade bir dil kullanmaya önem veriyor ve başka gazetelerde çıkan ağdalı dille alay ediyordu.

D. haftada bir çıkarken, 23. sayıdan başlayarak haftada iki, 148. sayıdan sonra üç kere çıkmaya başlamıştır.

D. birkaç kere hükümetçe kapatılmıştır. Rus çarı ile Mısır Hidivi İsmail Paşa ağzından yazılmış güldürü mektupları üzerine 183. sayıdan sonra bir daha çıkmamak üzere kapatılmıştır (10 aralık 1873).

DİYOJENİT (Fr. Diogénite), esas olarak bronzitten ya da bazen biraz oligoklazdan meydana gelmiş kondritsiz göktaşı.

DİYONİN (Fr. Dionine), klor hidratlı etilmorfin. Ağrı dindirici bir ilaç olarak kullanılır. Lenfleri harekete geçiren etkisi dolayısıyla göz hekimliğinde, kornea iltihaplarında ve bulanıklıklarında kullanılır.

DİYOPSİT (Fr. Diopside) [Miner.], piroksen cinsine bağlı bir mineral türü. $Ca(Fe, Mg)Si_2O_6$ formülünde doğal bir kalsiyum, magnezyum ve demir silikası olan D. , bütün piroksen türlerinin en safı ve en az rastlanılanıdır. Genel olarak saydam ve renksiz, bazı kere de yeşilimsi boz ya da açık yeşildir. Hemen daima, monoklinik sisteme bağlı öteki piroksenlerinkinden daha uzun prizmalar halinde billürleşmiş durumda bulunur. En önemli çeşitleri *alalit* (Piemonte'deki Ala'dan), asbest şekilli D. ve *musisit* (Piemonte'deki Mussa'dan) tir.

DİYOPTAZ (Fr. Diop-tase) [Miner.], doğal, hidratlı bakır silikat. Formülü $CuSiO_3, H_2O$ dur. Romboedrik kristaller halinde ve zümrüt rengindedir.

DİYOPTER (Fr. Dioptré; Yun. *dioptron* ya da *dioptra*: *dia* = aradan; *optesthai* = görmek) [Fiz.], ışın kırma özellikleri aynı derecede olmayan iki saydam ortama ayıran yüzey.

Optik: Düz ya da yayıf açıklıkta küresel bir yüzeyle bir-

		mi majör ya da do diyez minör
		si majör ya da sol diyez minör
		fa diyez majör ya da re diyez minör
		do diyez majör ya da la diyez minör

DIYOJEN. - Memleketimizde Türkçe yayınlanan dördüncü mizah dergisidir. (10 Ramazan 1287 - R. 12 Kasım 1286 - M. 24.11.1870 Perşembé) çıkmaya başlamış 183. sayısında imtiyazı iptal edilerek yayını durdurulmuştur. (H. 1288 - R. 1287 - M. 10. 1.1874 Cumaertesi) Ömrü, 2 yıl 47 gün süren dergi, 23,5 x 32 ebadında, 4 sahife olarak, 22. sayıya kadar haftada bir defa Perşembeleri, 23. sayıdan 147. ye kadar haftada iki defa Salı-Cuma, Çarşamba - Cumaertesi, Salı - Cumaertesi olarak, 148. sayıdan sonra da, haftada üç defa Salı - Perşembe - Cumaertesi günleri yayınlanmıştır. Fiyatı bir kuruştur. H. 1289 Ramazanına (Kasım 1872) mahsus olarak her gün, bir yapraklık ilave çıkarmaya başlamış ise de (sayı 153), mevcut koleksiyonlarda ilaveler bulunmadığından, ay boyunca devam edip etmediği meçhuldür. Gazete yayını boyunca sekiz defa matbaa ve üç defa idarehanesini değiştirmiştir. Gazetenin başlığında, isminin altındaki resimde, ismini edindiği Sınıplu Yunan filozofunun, içinde yaşadığı yan yatmış fıçıda oturduğu ve önünde ayakta duran İskender görünmektedir. Resmin altında, filozof Diyojen'in, İskender'e meşhur hitabı yazılıdır: " Gölge etme başka ihsan istemem. " .Sahifenin yarıya yakınına kaplayan resim 62. sayıda başlanan tefrikaya yer temini için kaldırılmıştır.

Diyojen, Osmanlı Basını tarihinde, Türkçe olarak çıkarılan mizah gazetelerinin dördüncüsü olmakla beraber, mahiyeti itibarıyla, ilk siyasi mizah gazetemizdir. Kendisinden birkaç ay evvel, ard arda çıkarılmaya başlanan Terakki Mizah (H. 12 Safer 1287 - M. 12.5.1870), Terakki Küçük Mizah (H. 10 Şaban 1287 - M. 4.11.1870), Asır Eğlence (H. Cemazielahir 1287 - M. 17.8.1870), hem gündelik gazetelerin parayla satılan ilaveleri, hem de, fıkraları da, nükteleri de, son derece zevksiz, mizah sayılamayacak yavanlıkta, mizah ~~man~~ altında soğukluklardan ibarettir.

Diyojen ise, gerek fıkra gerekse nükte bakımından tam anlamı ile mizahi yayın dergisi olmuştur. Bu itibarla, sahibi Teodor Kasap, Türk mizah dergiciliğinin mucidi sayılır. İlk üç mizah dergisinin okuyucuyu tatmin

birer mizah dergisi çıkarmış, ^Dsonra Türkçe Diyojen'i yayınlamış ~~ve~~ Osmanlılığa son derece bağlıdır. Rum ve Yunanlılarla, diğer azınlıkların, ayrılıkçı hareketleri ~~ve~~ ve Osmanlı düşmanlıkları ile siddetle mücadele etmiş ve " Osmanlı Ülkesinin, müsterek vatan unsurlarının elbirliği ile yükseleceği " fikrini yayımlarında müdafaa etmiş, bu düşüncesini çıkardığı Türkçe gündelik İstikbal gazetesinin başlığı altında "Ebna-yı Vatan ki cism-i vahid dir, siyaseten taksim kabul etmez " ibaresini koymakla da belirtmiştir.

Dergide, maaslı olarak çalışan heyet, makale ve fıkralarını Teodor Kasap'ın tesbit ettiği istikamette kaleme almaktadırlar. Derginin bütün yazıları ~~ve~~ imzasızdır. ^{lar} Tek istisna, Ebüzziya Tefvik'in, Sinasi'nin ölümünü duyurmak için yazdığı yazıya attığı " Tefvik " imzası ~~ve~~ (sayı 52) ^{ile} (2)

İmzasız yazılardan bir kısmının kimlere ait oldukları, yazarlarının, diğer gazete ve dergilerdeki makalelerinde, bizzat belirtmeleri veya aynı konuyu islerken, Diyojen'deki yazılarından yaptıkları alıntılarıyla, hatıralarında, özel mektuplarında zikr etmeleriyle, kesin olarak tesbit edilmiştir. Bunlardan Âli Bey'in olanlar, Diyojen'in başlığı altındaki " Gölge etme Başka

etmeyecek yavanlıkta olmasının sebebi, o devirde memleketimizde mizah yazısı hususunda tecrübeli yazar bulunmamasıdır.

Diyojen'in başarısı, Teador Kasap'ın Fransa'da edindiği mizah yapmak ve gazetecilik anlayışı ve etrafına, maaşlı olarak topladığı, devrin en kuvvetli kalemleri, Diyojen'i devrin en yüksek tiraja ulaşmasını sağlamıştır. Asıl ismi Todori Kasapoğlu, olan Kayserili bir Rum dur. Rumca gazetelerinde ismini Kasapbis olarak kullanmıştır. Çocuk yaşta geldiği İstanbul'da, zekası ile ilgisini çektiği bir Fransız tarafından, Fransaya götürülmüş eğitimini Paris te görmüş, Alexandre Dumas'nın özel katipliğinde bulunmakla da Fransız yazar ve gazeteci muhiti içinde yetişmiştir.

ihvan istemem " ibaresi, "Ermen-i Lugat" makalesi (sayı 7), "Lugat " fıkrası (sayı 7, 9, 24, 88, 89), Ebuzziya Tefrik'in "Mektup" yazısı (sayı 53), " Diyojen tarafından ilan " (sayı 179). Namık Kemal'in "Matbuat " (sayı 36), " Tiyatro " (sayı 44, 55), "Sadr-ı sabık mütevefa Âli Paşa merhumun vasiyetnamesi" (sayı 51), "Serbesti-i Matbuat" (sayı 54), "Vasiyetname Mahkemesi" (sayı 59 ve 61), "Bulgar ve Hason Kiliseleri Meselelerinin Neticeleri" (sayı 123), "Haddin Varsa Meslek Tut" (sayı 127), "Mersiye-i Mütéhassırhane " (sayı 128 ve 133), "Kedi Mersiyesine Nazire" (sayı 132), "Kapitülasyonlar" (sayı 166), Teodor Kasap'ın, Fransızca dan tercüme ettiği ve tefrika olarak yayınlanan "Monte Kristo" romanı (sayı 66 ilâ 123).Monte Kristo tefrika - ile 6 sından evvel Voltaire'in Mikromega eseri tefrika olarak verilmiştir (sayı 62/).

Mahmut Nedim Paşa nın azlinden sonra (31.7.1872) Diyojen'in (sayı 124) makale ve fıkralarının ekserisi Namık Kemal'in olarak kabul edilir. Ancak, Âli Bey in Diyojen deki mizahi yazı tarzı, Namık Kemal'in kine çok yakın olduğundan, aidiyetleri kesin olarak tesbit edilememektedir. Yazdıkları yazılar bilinmemekle beraber, Menapir zade Nuri Bey ve Kayazade Reşad Bey de yazı heyetinde bulunmuş ve bu ekip, "Yeni Osmanlılar" in ruhunu, verdikleri mücadeleyi idame etmiştir. Dergide işlenen konular arasında, üzerinde ısrarla durulanlar, devrin iç siyasi ve içtimai olaylarıdır. O sıralarda, Ermeni cemaati Hasonist - Antihasonist olarak ikiye ayrılmış, Rum ve Bulgar Ortadoks Kilisesi çatışmaya girmiş, Patrikler birbirlerinin mensuplarına afaroz etmeleri, Tatlı Su Frenkleri, Paris Belediyesini örnek alarak İstanbul belediyesini kurmağa ve şehre atlı tramvay şebekesi tesisine uğraşmalarının sebep olduğu yolsuzluklar ve huzursuzluklar ele alınıyordu. Gazetede okuyucu mektupları "Bir Varaka" başlığı altında verilmiştir. Yazı heyeti, o devirde tiyatrolarda oynanan yabancı piyeslerin tercümeleri Türk içtimai hayatına uygun görmemekte, bunların yerine Türk içtimai eserler verilmesi lüzumunu belirten ilk yayınları yapan olmuştur.

DIYOJEN. - Memleketimizde Türkçe yayınlanan dördüncü mizah dergisidir. (10 Ramazan 1287 - R. 12 Kâsım 1286 - M. 24.11.1870 Perşembe) çıkmaya başlanmış 183. sayısında imtiyazı iptal ediler ek yayını durdurulmuştur. (H. 1288 R. 1287 - M. 10.1.1874 Cumaertesi) Ömrü, 2 yıl 47 gün süren dergi, 23,5 x 32 ebadında, 4 sahife olarak, 22. sayıya kadar haftada bir defa Perşembeleri, 23. sayıdan 147. ye kadar haftada iki defa Salı-Cuma, Çarşamba - Cumaertesi, Salı - Cumaertesi olarak, 148. sayıdan sonra da, haftada üç defa Salı - Perşembe - Cumaertesi günleri yayınlanmıştır. Fiati bir kuruştur. H. 1289 Ramazanına (Kasım 1872) mahsus olarak her gün, bir yapraklık ilave çıkarmaya başlamış ise de (sayı 153), mevcut kolaksiyonlarda ilaveler bulunmadığından, ay boyunca devam edip etmediği meçhuldür. Gazete yayını boyunca sekiz defa matbaa ve üç defa idarehanesini değiştirmiştir. Gazetenin başlığında, isminin altındaki resimde, ismini edindiği Sinoplu Yunan filozofunun, içinde yaşadığı yan yatmış fiçide oturduğu ve önünde ayakta duran İskender görünmektedir. Resmin altında, Filozof Diyojen in, İskender'e meşhur hitabı yazılıdır. "Gölge etme başka ihsan istemen." : Sahifenin yarıya yakınının kaplayan resim 62. sayıda başlanan tefrikaya yer temini için kaldırılmıştır.

Diyojen, Osmanlı Basını tarihinde, Türkçölölolarak çıkarılan mizah gazetelerininin dördüncüsü olmakla beraber, mahiyeti itibari âle, ilk siyasi mizah gazetesimizdir. Kendisinden birkaç ay evvel, ard arda çıkarılmaya başlanan Terakki Mizah (H. 12 Safer 1287 - M. 12.5.1870), Asir Ehlence (H. Cemaziyel Ahir 1287 - M.17.8.1870), Terakki Küçük Mizah (H. 10 Şaban 1287 - M. 4.11.1870), hem gündelik gazetelerin ilaveleri, hem de, fıkraları da, nükteleleri de, son derece zevksiz, mizah nâmi altında soğukluklardan ibarettir.

Diyojen ise, gerek fikra gerekse nükte bakımından tam anlamı

ile mizahi yayın dergisi olmuştur. Bu itibarla, sahibi Teodor Kasap, Türk mizah dergiciliğinin mucidi sayılır. İlk üç mizah dergisinin okuyucuyu tatmin etmeyecek yavanlıkta olmasının sebebi, o devirde memleketimizde mizah yazısı hususunda tecrübeli yazar bulunmamasıdır.

Diyojen'in başarısı, Teodor Kasap'ın Fransa'da edindiği mizah rapmak ve gazetecilik anlayışı ve etrafına, maaşlı olarak topladığı, devrin en kuvvetli kalemleri, Diyojen'i devrin en yüksek tiraja ulaştırmasını sağlamıştır. Asıl ismi Todor Kasapoglu olan Kayserili bir Rum'dur. Rumca gazetelerinde ismini Kasabis olarak kullanmıştır. Çocuk yaşta geldiği İstanbul'da, zekası ile ilgisini çektiği bir Fransız tarafından, Fransaya götürülmesi eğitimi Paris'te görmüş, Alexandre Dumas'ın özel katipliğinde bulunmakla da Fransız yazar ve gazeteci muhiti içinde yetişmiştir.

İstanbul'a dönüşünde, Fransızca D I O G E N E ve Rumca T O M O S isiminde birer mizah dergisi çıkarmış, Türkçe Diyojen'i yayınlamıştır. Rumca ve Fransızca dergileride devam ettirmiştir. Üç dergisinin yazarlarında, makale ve fıkraları da aynıdır. Osmanlılığı son derece bağlıdır. Rum ve Yunanlılarla diğer azınlıkların, ayrılıkçı hareketleri ve Osmanlı düşmanlığına ile şiddetle mücadele etmiş ve "Osmanlı Ülkesinin, müşterek vatan unsurlarının birliği ile yükseleceği" fikrini yayımlarında müdafaa etmiş, bu hüsnücesini çıkardığı Türkçe gündelik İstikbal gazetesinin başlığı altında "Ebna-yı Vatan ki cism- vahid dir, siyaseten taksim kabul etmez" ibaresini koymakla da belirtmiştir.

Dergide, maaşlı olarak çalışan heyet, makale ve fıkralarını Teodor Kasap'ın tesbit ettiği istikamette kaleme almaktadırlar. Derginin bütün yazıları imzasızdır. İstisnalar, Ebüzziya Tevfik'in, Şinasi'nin ölümünü duyurmak için yazdığı yazıya attığı "Tevfik" imzası (sayı 52) ve gazete sahiplerinin "ilan" ve "ihlâs" başlıklı yazılarıdır. (sayı 14 ve 19).

İnzasız yazılardan bir kısmının kimlere âit oldukları, yazarlarının, diğer gazete ve dergilerdeki makalelerinde, bizzat belirtmeleri veya aynı konuyu işlerken, Diyojen'deki yazılarından yaptıkları alıntılarıyla, hatıralarında, özel mektuplarında zikretmelerıyla, kesin olarak tesbit edilmiştir. Bunlardan Âli Bey'in olanlar, Diyojen'in başlığı altındaki "Gölge etme başka ihsan istemen" ibaresi, "Encümen-i Lugat" makalesi (sayı 7), "Lugat" fıkrası (sayı 7, 9, 24, 38), "Teshihat" (sayı 15), "Nesaketin Öbür Ziheti" (sayı 28), "Sokakta" (sayı 31), "Akdemce vuku bulan bazı sehviyatın sahipleri" (sayı 57), "İki Taraftan Medanet" (sayı 58). Ebüzziya Tefrik'in "Mektup" yazısı (sayı 53), "Diyojen tarafından ilan" (sayı 179). Namık Kemal'in "Matbuat" (sayı 36), "Tiyatro" (sayı 44, 55), "Sadır-ı sabık müteveffa Âli Paşa merhûmün vasiyetnamesi" (sayı 51), "Serbesti-i Matbuat" (sayı 54), "Başlıksız Casusluk Makaleleri" (sayı 55, 63), "Vasiyetname Mahkemesi" (sayı 59 ve 61), "Bulgar ve Hason Kiliseleri Meselelerinin Veticeleri" (sayı 123'), "Haddin Varsa Meslek Tut" (sayı 127), "Mersiye-i Müttehassırhane" (sayı 128 ve 133), "Kedi-Merhiyesine Nazire" (sayı 132), "Kapitülasyonlar" (sayı 166) Teodor Kasap'ın Fransızcadan tercüme ettiği ve tefrika olarak yayınlanan "Monte Kristo" romanı (sayı 66 ilâ 123). Monte Kristo tefrikasından evvel Voltaire'in Mikromega eseri tefrika olarak verilmiştir, (sayı 62 ilâ 68).

Mahmud Nedim Paşa'nın azlinden sonra (31.7.1872) Diyojen'in (sayı 124) makale ve fıkralarının ekserisi Namık Kemal'in olarak kabul edilir. Ancak, Âli Bey'in Diyojen'deki mizahi yazı tarzı, Namık Kemal'inkine çok yakın olduğundan, aidiyetleri kesin olarak tesbit edilememektedir. Yazdıkları yazılar bilinmemekle beraber, Menâpirzade Nuri Bey ve Kayazade Resâd Bey de yazı heyetinde bulunmuş ve bu ekip, "Yeni Osmanlılar" ruhunu, verdikleri mücadeleleri idame ettirmiştir. Dergide işlenen konular arasında, üzerinde ısrarla durulanlar, devrin iç siyasi ve içtimai olaylarıdır. O sıralarda Ermeni zemaati Hasonist - Antihasonist olarak ikiye ayrılmış, Rum ve Bulgar Ortaloks Kilisesi çatışmaya girmiş, Patriklerin birbirlerinin mersuplarını afa-voz etmeleri, Tatlı Su Frenklerinin Paris Belediyesi'ni örnek alarak İstanbul Belediyesi'ni kurmağa ve şehre atlı tranvay şebekesi tesisine uğraşmalarının sebep olduğu yolsuzluklar ele alınıyordu. Gazetede okuyucu mektupları "Bir Paraka" başlığı altında verilmiştir. Yazı heyeti, o devirde tiyatrolarda oynanan yabancı piyeslerin tercümelerini Türk içtimai hayatına uygun görmemekte, bunların yerine Türk telif eserler verilmesi lüzumunu belirten ilk yayınları yapan olmuştur. Mizah dergisi olduğu halde sadece üç defa karikatür yayımla-

miştir. Ermeni Harfi Türkçe Manzume -i Efkâr gazetesi sahibi Panosyan'ın
(sayı 74), "Atlı Tranvay" (sayı 121), "Sedâret ve Hükümet Değiş-
mesi " (sayı 123).

İnsanlar yazılardan bir kısmının kimlere ait oldukları, ya-
zarlarının, diğer gazete ve dergilerdeki makalelerinde, bizzat belirtmeleri
veya aynı konuyu işlerken, Diyojen'deki yazılarından yaptıkları alıntılarla,
hatıralarında, özel mektuplarında zikr etmeleriyle, kesin olarak tespit edil-
miştir. Bunlardan Altı Beş'in olanlar, Diyojen'in başlık altındaki " Gözde
ette başka insan tetemen " ibaresi, "Enümen-i İnkâr" makalesi, (sayı 53),
"Diyojen tarafından

ihsan istemem" ibaresi, "Encümen-i Lugat" makalesi, (sayı 7), "Lugat" fıkrası (sayı). Ebüzziya Tefvik'in; "Mektup" yazısı (sayı 53), "Diyojen tarafından ilan" (sayı 179). Namık Kemal'in: "Matbuat" (sayı 36), "Tiyatro" (sayı 44), "Sadr-ı sabık müteveffa Âli Paşa merhumun vasiyetnamesi" (sayı 51), "Serbesti-i Matbuat" (sayı 54), "Vasiyetname Mahkemesi" (sayı 59 ve 61), "Bulgar ve Hason Kiliseleri Meselelerinin Neticeleri" (sayı 123), "Haddin Varsa Meslek Tut" (sayı 127), "Mersiye-i Mütahassırlane" (sayı 128 ve 133), "Kedi Mersiyesine Nazire" (sayı 132), "Kapitülasyonlar" (sayı 166). Teodor Kasap'ın; Fransızca'dan tercüme ettiği ve tefrika olarak yayınlanan "Monte Kristo" romanı (sayı 66 ilâ 123). Monte Kristo tefrikasından evvel Voltaire'in Mikromega eseri tefrika olarak verilmiştir. (sayı 62).

Mahmut Nedim Paşa'nın azlinden sonra (31.7.1872) Diyojen'in (sayı 124) makale ve fıkralarının ekserisi Namık Kemal'in olarak kabul edilir. Ancak, Âli Bey'in Diyojendeki mizahi yazı ^{karşı}, Namık Kemal'inkine çok yakın olduğundan, aidiyetleri kesin olarak tesbit edilememektedir. Yazdıkları yazılar bilinmemekle beraber, Menapirzade Nuri Bey ve Kayazade Reşad Bey de yazı heyetinde bulunmuş ve bu ekip, "Yeni Osmanlılar" ın ruhunu verdikleri mücadeleyi idame etmiştir. Dergide işlenen konular arasında, üzerinde ısrarla durulanlar, devrin iç siyasi ve içtimai olaylarıdır. O sıralarda, Ermeni cemaati Hasonist - Antihasonist olarak ikiye ayrılmış, Rum ve Bulgar Ortadoks Kilisesi çatışmaya girmiş, ^{terdi} Patrikler ⁱⁿ birbirlerinin mensuplarını afaroz etmeleri, Tatlı Su Frenkleri, ⁿⁱ Paris Belediyesini örnek alarak İstanbul belediyesini kurmağa ve şehre atlı tramvay şebekesi tesisine uğraşmalarının sebep olduğu yolsuzluklar ve huzursuzluklar ele alınıyordu. Yazı heyeti, o devirde tiyatrolarda oynanan yabancı piyeslerin tercümeleri ⁿⁱ Türk içtimai hayatına uygun görmemekte ve bunların yerine Türk telif eserleri verilmesi lüzumunu belirten ilk yayınları yapmıştır. Gazetede okuyucu mektupları "Bir Varaka" başlığı altında verilmiştir.

D İ Y O J E N G A Z E T E S İ

-TED-

DİYOJEN - Memleketimizde Türkçe yayınlanan dördüncü mizah dergisidir. R.12 Teşrin-i Sani 1286 - (M.24.11.1870)Perşembe günü çıkmaya başlamış 183.sayısında intiyazı iptal edilerek yayını durdurulmuştur.(R.1288 29 Kânun-i Evvel 1288)(M.10.1.1872 Cumartesi) Gazete sadece Rumi tarih kullanmıştır.Ömrü,iki yıl 47 gün süren dergi,23,5xx 32 cm. ebadında 4 sayfadır.Her sayfa ikişer sütundur.Dergi ilk dört sayısını haftada bir Perşembe günleri olarak yayınlamış,5.sayıdan itibaren 147.sayıya kadar haftada iki defa,148'den itibaren de haftada üç defa çıkarılmıştır. Ancak 5.sayıdan son sayısına kadar,sık sık çıkış günlerini değiştirmiş, başlığının altında yayınlanacağı günleri belirttiği halde,bildirilen günlere uyulmamış,Pazartesi hariç,haftanın geri kalan günlerinde,gazete gelişi güzel yayınlanmıştır.Ayrıca gazetenin çıktığı günlerin tarihleri yazılırken bazen ay bile yanlış verilmiştir.Tanzimat basınıının ekseriyesinde kullandıkları Rumi tarih ve ay isminde bu kabil laubalilik hataları vardır.Araştırmacılar bu hususu göz önünde bulundurup,kaynak verdikleri zaman hem gerçek tarihi hemde gazetede yazılı yanlış tarihi belirtmeleri gerekmektedir.Fiyatı bir kuruştur.H.1289 Ramazan'ına (Kasım (Sayı 153) 1872) mahsus olarak her gün bir yapraklık,bir sayfası yazılı diğeri boş olarak "Yalnız Ramazan eğlencelerini ve Ramazan levazimatına mahsus olan ilanlar kabul olunur" kaydı ile Ramazan ilavesi çıkarılmıştır.İlavenin fiyatı 20 paradır.Ancak mevcut kolleksiyonlarda bu ilavelerin bazılarında rastlandığı için, ay boyunca devamlı yayınlanıp yayınlanmadığı meğhuldur. Gazete yayını boyunca dokuz defa matbaa ve üç defa idarehanesini değiştirmiştir.Gazetenin başlığında,isminin altındaki sayfanın üçte birini kapsayan temsili resimde,FESİHNE ismini edindiği Sinop'lu Yunan filozofunun içinde yaşadığı yan yatmış fıçıda oturduğu ve önünde ayakta duran İskender görünmektedir.Resmin altında,filozof Diyojen'in,İskender'e

meşhur hitabı yazılıdır: "Gölge etme başka ihsan istemem". Bu resim 62. sayıda başlayan Molier'in "Hakayey-i hikemiye-i mikro mega" başlığıyla verilen eserinin tefrikasına yer sağlamak için ilk sayfa daki başlığı teşkil eden resim kaldırılmış ve gazete ismi daha ufak bir yazı ile verilmiş, Diyojen kelimesi altına, filozofun meşhur sözü tek satır halinde yine verilmiştir. Dergide yayınlanan ilk tefrika budur.

Diyojen, Osmanlı basını tarihinde, Türkçe olarak çıkarılan mizah gazetelerinin dördüncüsü olmakla beraber mahiyeti itibarıyla, ilk siyasi mizah gazetemizdir. Kendisinden birkaç ay evvel, ardarda yayınlannmaya başlanan "Terakki MIZAH Eğlence (H. Şaban. 1287-M. 23 Teşrin-ievvel 1870), Asır Eğlence (H. Cemaziyel Ahır 1287-M. 1870), Terakki Küçük Mizah (H. Ş 10 Şaban 1287-M. 1870)". Bunlar gündelik gazetelerin paralı ilaveleridir. Fıkralarında, nükteleride, son derece zevksiz, mizah namı altında sogukluklardan ibarettir. Diyojen ise gerek fıkra gerekse nükte bakımından, tam anlamıyla bir siyasi YAKIN DAKİĞİSİX mizah dergisi olmuştur. Bu itibarla, sahibi Teodor Kasap, Türk mizah dergiciliğinin mucidi ve önderi olmuştur. İlk üç mizah dergisinin okuyucuyu tatmin edemeyecek yavanlıkta olmasının sebebi, o devirde memleketimizde mizah yazısı hususunda tecrübeli yazar bulunmamasıdır.

Teodor Kasap'ın Fransa dan edindiği mizah yapmak ve gazetecilik anlayışı etrafına maşlı olarak topladığı o yılların en kuvvetli kalemleri Diyojen'i devrin en yüksek traja ulaşmasını sağlamıştır. Asıl ismi Todori Kasapoğlu, Kayserili KAXRX bir Rumdur. Rumca yayınladığı gazetelerinde ismini Kasabi olarak kullanmıştır. Çocuk yaşta geldiği İstanbul da, zekası ile Kİ ilgisini çektiği bir Fransız tarafından Fransaya götürülmüş, eğitimini Paris de görmüş Alexandre Dumas'ın özel katipliğinde bulunmaklada, Fransız yazar ve gazeteci muhiti içinde yetişmiştir.

İstanbul'a dönüşünde Fransızca D İ O G E N E (M. 1870) ve Rumca M O M O S (M. 1875) isimlerinde birer mizah dergisi çıkarmış, Türkçe Diyojen'i yayınlamıştır.

Türkçe Diyojen kapatıldıktan sonra birde Fransızca "POO L I G H I N E L L E" (Maskara)ismi ile bir mizah dergisi daha çıkarmıştır (M.1873) Bu daha sonra yayınladığı "HAYAL" mizah dergisinin Fransızcasıdır (M.1876) MOMOS, DIOGENE ve Türkçe Diyojen'in makale ve fıkralarının çoğu aynıdır. Teodor Kasap Osmanlılara son derece bağlıdır. Rum ve Yunanlılara diğer azınlıkların, ayrılıkçı hareketleri ve Osmanlı düşmanlıklarıyla şiddetle mücadele etmiş ve "Osmanlı Ülkesinin, müşterek vatan unsurlarının el birliği ile yükseleceği" fikrini bütün gazetelerindeki yayınlarında ısrarla müdafaa etmiş, bu kanaatini daha sonra, çıkardığı Türkçe gündelik İSTİKBAL gazetesinin (M.1875) başlığı altında "Ebna-yı Vatan Ki K Cis-i Vahiddir , Siyasetin Taksim Kabul Etmez" ibaresini koymaklada belirtmiştir.

Dergide maaşlı olarak çalışmış heyet makale ve fıkralarını, Teodor Kasap'ın tesbit ettiği istikamette kaleme almaktadırlar. Derginin bütün yazıları imzasızdır istisnalar, Ebüziya Tefvik'in, Şinasi'nin ölümünü duyurmak için yazdığı "Mektup" başlıklı yazıya attığı "Tefvik" imzası (sayı 52, R. 11 Eylül 1287, Cumartesi), M.23, 9, 1871), Teodor Kasap'ın "İlan" ve "İhtar" başlıklı yazılarıdır (sayı 14 ve 19)

İmzasız yazılardan bir kısmının kimlere ait oldukları, yazarlarının diğer gazete ve dergilerdeki makalelerinde, bizzat belirtmeleri veya aynı konuyu işlerken, Diyojen'deki yazılarından yaptıkları alıntılar ile, hatıralarında, özel mektuplarında zikr etmeleriyle, kesin olarak tesbit edilmiştir. Bunlardan Âli Beyin olanlar, Diyojen'in başlığı altındaki "Gölge etme başka ihsah istemem" ibaresi ve "Encümen-i lügat" başlıklı makalesi (sayı 7), Lügat başlıklı (7., 9., 23. ve M.23-1 yani 24 ~~ve diğer sayılardaki fıkraları~~) ~~ve tesbihat~~ (sayı 15) ~~ve nezaketin öbür cihet~~ (sayı 28) ~~ve sokakta~~ (sayı 31) yazılarıyla M.23-1 sayı 88 de "Lügat-i Osmaniye ilave" başlıklı makale, "Teşbihat" (sayı 15), "Nezaketin Öbür Cihet" (sayı 28), "Sokakta" (sayı 31), "Akdemce Vuku Bulan Bazı Sevhiyatın Sâhîhleri" (sayı 57)

Bunlardan **Âli Bey**'e ait olanlar. Diyojen resminin altındaki "Gölge etme başka ihsan istemen" ibaresi, "Encümen-i Lugat" (sayı 7), "Lugat" başlıkları ile (sayı 7, 9 ve 23-1=24. sayılar), "Lugat-ı Osmaniye'ye ilâve" (sayı 88), "Teşbihat" (sayı 15), "Nezaketin öbür ciheti" (sayı 28), "Sokakta" (sayı 31), "Esele" (sayı 32), "Akdemce Vuku Bulan Bazı Sehviyatın Tashihleri" (sayı 57), "Mizan" (sayı 57), "İki Taraftan Nedamet" (sayı 58), "Ecel-i Kaza" (sayı 167) (İstanbul halkına oynanan ilk telif piyes hakkında yapılan ilk eleştiri makalesidir.) başlıklı makale ve fıkralar. **NAMİK KEMAL**'in, "Matbuat" (sayı 36), "Tiyatro" (sayı 44), "Serbesti-i Matbuat" (sayı 54), "Sadr-ı Sabit Müteveffa Âli Paşa Merhumun Vasiyetnamesi," "Vasiyetname", "Vasiyetname Muhakemesinden" (sıra ile sayı 51, 56, 61), "Bulgar Meselesinin Hitanı" (sayı 122), "Bulgar ve Hason Kiliseleri Meselesinin Neticesi" (sayı 123), "Haddin E Varsı Meslek Tutda Onda Devam Et" (sayı 127), "Meraklı Bir Beyin Sevgili Yumuk Kedisi Hakkında Mersie-i Mütéhassırane" (sayı 128), "Kedi Mersiesine Erbabı Kalemden Bir Zatin Nazimesidir." (sayı 132), "Kapütülasyonlar" (sayı 166) başlıklı makale ve fıkraları. Başlığı bulunmayan yazılardan Casusluğa dair makalesi (sayı 55) ve "İhtar" başlıklı yazı ile devamı (sayı 63). **EBÜZZİYA TEVFİK**'in "Bir Yolcu Tarafından Mektup" (sayı 53), "Diyojen Tarafından İlan" (sayı 179), **X TEODOR KASAP**'ın Fransızcadan Voltaire'den "Mikro Mega" (sayı 62 ilâ 68) eseri ile "Monte Bristo" (sayı 66 ilâ 123) eserlerinin tefrikası . 123. sayıda gazete kapatıldığı için tefrika'nın devamı verilmediği gibi, **M "Mikro Mega"** tefrikasında 68. sayıda yarım bırakılmıştır.

Mahmut Nedim Paşa'nın azlinden sonra (M. 31.7.1872) Diyojen'in (sayı 124) makale ve fıkralarının ekserisi **Namık Kemal**'in olarak kabul edilir. Ancak, **Âli Bey**'in Diyojendeki siyasi mizah yazı tarzı, **Namık Kemal**'inkine çok yakın olduğundan, aidiyetleri kesin olarak tesbit edilememektedir. Yazdıkları yazılar bilinmemekle beraber, yeni Osmanlı Cemiyeti kurucuları n- dan **Menapirzade Nuri Bey** ve **Kayazade Reşad Bey** de yazı heyetinde bulunmuştur. Bu ekip "Yeni Osmanlılar" ruhunu, verdikleri mücadeleyi bu dergide

idane etmiştir.Dergide işlenen konular arasında,üzerinde ısrarla durulan- lar,devrin iç siyasi ve içtimai olaylarıdır. O sıralarda Ermeni Cemaati Hasonist - Antihasonist olarak ikiye ayrılmış,Rum ve Bulgar Ortadoks Kilisesi çatışmaya girmiş,Patriklerin Birbirlerinin mensuplarını afroz etmeleri,Tatlı Su Frenklerinin Paris Belediyesini örnek alarak İstanbul belediyesini kurmağa ve şehre atlı tramvay şebekesi tesisine uğraşmaları- nın~~sebabı~~ sebep olduğu yolsuzluklar ele alınıyordu. Gazetede okuyucu mek- tupları "Bir Varaka" başlığı altında verilmiştir.Yazı heyeti, o devirde tiyatrolarda oynanan yabancı piyeslerin tercümelerini,Türk içtimai hayatına uygun görmemekte,bunların yerine,Türk telif eserler verilmesi lüzumunu belirten ilk yayınlarda bulunmuştur.Mizah dergisi olduğu halde,sadece üç defa karikatür yayımlamıştır.İlk karikatürün(sayı 74) üzerindeki ~~XXXX~~ : "Şu acaip mahlukun neidüğünü bilene Diyojen'in ilk nüshasından bu nüsha'ya kadar olan numaraları meccanen verilecektir"ibaresi vardır.

Karikatür kulakları merkep kulağı olarak yapılmış,Ermeni harfli türkçe "Manzume-i Efkâr" gazetesinin sahibi Panosyan Efendi'nin karikatürüdür. Tam sayfa olarak verilen ikinci karikatür bu sırada İstanbul'da kurulmaya bağlanan "Atlı Tramvay"lara dairdir.Karikatürün altında:"Güya Payitaht ile havalisi beyninde intikalatı kolaylandırmak pek elzem imiş de" ibaresi vardır.(18 R.13 Mayıs 1288),üçüncü ve sonuncu karikatürde tam sayfa halin- dedir.~~XXXXXXXXXXXX~~ (sayı 123) altındaki yazıda"Girenlere günlük tüt- süsü, çıkanlara na burun"ibaresi vardır.Karikatürün ortasında,kadın kıya- fetinde bir şahıs X Fransızca "La Turquie" (La Türki) gazetesini temsil etmektedir.Kadının üzerinde gazete ismi yazılıdır.Bir elinde günlük kabı vardır.Diğer eli ilede Karikatürün ortasında Fransızca"La Turquie" (La Türki) gazetesini temsil eden ve üstünde gazete ismi yazılı bir kadın vardır.Resmin sağ tarafında üzerinde Bab-ı Âli yazılı bina kapısı ve oradan kadına doğru yürüyen bir gurup,resmin solundada kadın'a arkasını dönmüş uzaklaşan başka bir gurup görünmektedir.

DIYOJEN. - Memleketimizde Türkçe yayınlanan dördüncü mizah dergisidir.

(10) Ramazan 1287 - R. 12 Kasım 1286 - M. 24.11.1870 Perşembe (1) çıkmaya başlamış 183. sayısında intiyazı iptal edilerek yayını durdurulmuştur. (H. 12883 - R. 12878 - M. 10.1.1874 (2) Cumaertesi) • Ömrü, 2 yıl 47 gün süren dergi, 23,5 x 32 ebadında, 4 sahife olarak, (2) (4) (2) 22. sayıya kadar haftada bir defa Perşembeleri, 5 23. sayıdan 147. ye kadar haftada iki defa Salı-Cuma, Çarşamba - Cumaertesi, Salı - Cumaertesi olarak, 148. sayıdan sonra da, haftada üç defa Salı - Perşembe - Cumaertesi günleri yayınlanmıştır. Fıatı bir kuruştur. H. 1289 Ramazanına (Kasım 1872) mahsus olarak her gün, bir yapraklık ilave çıkarmaya başlamış ise de (sayı 153), mevcut kolaksiyonlarda ilaveler bulunmadığından, ay boyunca devam edip etmediği meçhuldür. (3) Gazete yayını boyunca dokuz defa matbaa ve üç defa idarehanesini değiştirmiştir. Gazetenin başlığında, isminin altındaki resimde, ismini edindiği Sinoplu Yunan filozofunun, içinde yaşadığı yan yatmış fiçide oturduğu ve önünde ayakta duran İskender görünmektedir. Resmin altında, filozof Diyojen'in, İskender'e, meşhur hitabı yazılıdır: " Gölge etme başka ihsan istemem. " . Sahifenin yarıya yakınının kaplayan resim 62. sayıda başlanan (2) tefrikaya yer temini için kaldırılmıştır.

Diyojen, Osmanlı Basını tarihinde, Türkçe olarak çıkarılan mizah gazetelerinin dördüncüsü olmakla beraber, mahiyeti itibari ile, ilk siyasi mizah gazetemizdir. Kendisinden birkaç ay evvel, ard arda çıkarılmaya başlanan Terakki Mizah (H. 12 Safer 1287 - M. 12.5.1870), Asır Eğlence (H. Cemaziyel Ahır 1287 - M.17.8.1870), Terakki Küçük Mizah (H. 10 Sa - ban 1287 - M. 4.11.1870), hem gündelik gazetelerin (4) paralı ilaveleri, hem de, fıkraları da, nükteleri de, son derece zevksiz, mizah namı altında soğukluk - lardan ibarettir.

Diyojen ise, gerek fıkraya gerekse nükte bakımından tam anlamı

ile mizahî yayın dergisi olmuştur. Bu itibarla, sahibi Teodor Kasap, Türk mizah dergiciliğinin mucidi sayılır. İlk üç mizah dergisinin okuyucuyu tatmin etmeyecek yavanlıkta olmasının sebebi, o devirde memleketimizde mizah yazısı hususunda tecrübeli yazar bulunmamasıdır.

~~Diyojen'in yazıları~~, Teodor Kasap'ın Fransa'da edindiği mizah yapmak ve gazetecilik anlayışı, ~~ve~~ etrafına, maaşlı olarak topladığı, ~~bazılarını~~ ^{o yılların} en kuvvetli kalemleri, Diyojen'i devrin en yüksek tiraja ulaşmasını sağlamıştır. Asıl ismi Todori Kasapoğlu, ~~veya~~ Kayserili bir Rum dur. Rumca gazetelelerinde ismini Kasabi olarak kullanmıştır. Çocuk yaşta geldiği İstanbul'da, zekası ile ilgisini çektiği bir Fransız tarafından, Fransaya götürülmüş eğitimi Paris'te görmüş, Alexandre Dumas'ın özel katipliğinde bulunmakla da, Fransız yazar ve gazeteci muhiti içinde yetişmiştir.

İstanbul'a dönüşünde, Fransızca **D I O G E N E** ve Rumca **M O M O S** isminde birer mizah dergisi çıkarmış, Türkçe Diyojen'i yayınlamıştır. Rumca ve Fransızca dergilerinde devam etmiştir. Üç dergisinin yazarlarında, makale ve fıkraları da ayırdır. Osmanlılık son derece bağılıdır. Rum ve Yunanlılarla diğer azınlıkların, ayrılıkçı hareketleri ve Osmanlı düşmanlıkları ile şiddetle mücadele etmiş ve "Osmanlı Ülkesinin, müşterek vatan unsurlarının elbirliği ile yükseleceği" fikrini yayımlarında müdafaa etmiş, bu düşüncesini, çıkardığı "Türkçe gündelik **İstikbal** gazetesinin başlığı altında "Ebna-yı Vatan ki cism-i vahid dir, siyaseten taksim kabul etmez" ibaresini koymakla da belirtmiştir.

Dergide, maaşlı olarak çalışan heyet, makale ve fıkralarını, Teodor Kasap'ın tesbit ettiği istikamette kaleme almaktadırlar. Derginin bütün yazıları imzasızdır. İstisnalar, Ebuzziya Tefvik'in, Sinasi'nin ölümünü duyurmak için yazdığı yazıya attığı "Tefvik" imzası (sayı 52) ve gazete ^{ve Rumertesesi 11 Eylül 1884} ~~ve~~ ^(23.9.1884) sahibinin "ilan" ve "ihlas" başlıklı yazılarıdır, (sayı 14 ve 19).

Başlık ne demek?
Yazar belli olmayan mı?

3

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2554

İmzasız yazılardan bir kısmının kimlere ait oldukları, yazarlarının, diğer gazete ve dergilerdeki makalelerinde, bizzat belirtmeleri veya aynı konuyu işlerken, Diyojen'deki yazılarından yaptıkları alıntıyla, hatıralarında, özel mektuplarında zikr etmeleriyle, kesin olarak tesbit edilmiştir. Bunlardan Âli Bey'in olanlar, Diyojen'in başlığı altındaki "Gölge etme başka ihsan istemem" ibaresi, ^{ve 6} "Encümen-i Lugat" makalesi (sayı 7), "Lugat" ^{başlık} fıkraları (sayı 7, 9, 24, 88), ²³⁴ "Teşhîhat" (sayı 15), "Nezaketin Übür Ciheti" (sayı 28), "Sokakta" (sayı 31), "Akdemce vuku bulan bazı sehviyatın sahihleri" (sayı 57), ^{«NİZAN» (sayı 57)} "İki Taraftan Nedamet" (sayı 58). Ebüzziya Tevfik'in ^{Bir yarı tarafınday} "Mektup" yazısı (sayı 53), ^{ve} "Diyojen tarafından ilan" ^{başlıklı yazıları} (sayı 179). Namık Kemal'in "Matbuat" (sayı 36), "Tiyatro" (sayı 44, 55), "Sadr-ı sabık mütevefa Âli Paşa merhûmün vasiyetnamesi" (sayı 51), "Serbesti-i Matbuat" (sayı 54), ^{1 yazıları ve başlıksız olarak ve aynı konuda diğer başlıklı fıkraları (sayı 63) luktardan bahseden} "Başlıksız Casusluk Makalesi" (sayı 55, 63), "Vasiyetname Mahkemesi" ^{ndan} (sayı 59 ve 61), ^{başlıklı makale ve "Vasiyetname belirlenmesi" yazısı} "Bulgar ve Hason Kiliseleri Meselelerinin Neticeleri" (sayı 123), ^{başlıklı makale} "Haddin Varsa Meslek Tut" ^{da} (sayı 127), ^{onda durmam etki" başlıklı yazı} "Mersiye-i Müttehassırlara" ^{olarak verilen} (sayı 128 ve 133), ⁷ "Kedi Merhûyesine Nazire" (sayı 132), "Kapitülasyonlar" (sayı 166) • Teodor Kasap'ın Fransızcadan tercüme ettiği ve tefrika olarak yayınlanan "Monte Kristo" romanı (sayı 66 ilâ 123). ⁸ ^{Bundan} Monte Kristo tefrikasından evvel Voltaire'in Mikromega eseri tefrika olarak verilmiştir, (sayı 62 ilâ 68). ⁹

Mahmud Nedim Paşa'nın azlinden sonra (31.7.1872) Diyojen'in (sayı 124) makale ve fıkralarının ekserisi Namık Kemal'in olarak kabul edilir. Ancak, Âli Bey'in Diyojen'deki mizahî yazı tarzı, Namık Kemal'inkine çok yakın olduğundan, aidiyetleri kesin olarak tesbit edilememektedir. Yazdıkları yazılar bilinmemekle beraber, Menâpirzade Nuri Bey ve Kayazade Reşad Bey de yazı heyetinde bulunmuş ve bu ekip, "Yeni Osmanlılar" ruhunu, verdikleri mücadeleyi ^{bu dergide} idame etmiştir. Dergide işlenen konular arasında, üzerinde ısrarla durulanlar, devrin iç siyasi ve içtimai olaylarıdır. O sıralarda, Ermeni cemaati Hasonist - Antihasonist olarak ikiye ayrılmış, Rum ve Bulgar Ortadoks Kilisesi çatışmaya girmiş, Patriklerin Birbirlerinin meşûplularını afa-roz etmeleri, Tatlı Su Frenklerinin Paris Belediyesini örnek alarak İstanbul belediyesini kurmağa ve sehre atlı tramvay şebekesi tesisine uğraşmalarının sebep olduğu yolsuzluklar ele alınıyordu. Gazetede okuyucu mektupları "Bir Varaka" başlığı altında verilmiştir. Yazı heyeti, o devirde, tiyatrolarda oynanan yabancı piyeslerin tercümelerini, Türk içtimai hayatına uygun görmemekte, ^{bulunmuştur.} Bunların yerine, Türk telif eserler verilmesi lüzumunu belirten ilk yayınlarında ^{yapan olmuştur.} Mizah dergisi olduğu halde, sadece üç defa karikatür yayımla-

دیورن

هر کون ساعت، اونده نشر اونور .
فیثانی (۱۰) پاره در

یا لکزه رمضان اکتبجه رینه وره رمضان اوازمنه
مخصوص اولان اعلانات قبول اونور .

صاب

رحام و بر خانه
ه خارجه کتابت
بار قلندی
ب مطاوبه و فاء
ملو بک دعوی
یا لکزه علاج بر
ن بچق سنه دنیبری
یر مسنه متوقف
ودعوی دردست
تایه طالب ظهور
ک اولحق حیثیه
ن اسندن طولایی
ن قانون

بچق خط تلغرافی
ک شرائط معلومه
اب اولنلرک اشبو
ره مراجعت الملری

راف خطی ایچون
غرافیه نک شرائطی
ایله اعظا سنه طالب

« ایکن بکتاشی »

- عزیز جان رمضان کیش دیورلر .
- سنک بر افاده کله دعوا حکم اولغز .
ایکن شاهد عادلک وارمی ؟

« مسکین بر قوجه نک تأسفی »

ایشته ینه رمضان شریف کلدی . شمدی
بزم قاشیق دشمنی هر اقسام تراویته کتمکه
باشلار . باری شوراد محله جامعه کتسه !
خیر . بورادن قالقار قانتسه قدر کیدر .
ینه کبجه یار یارینه قدر باجینک تراویتمدن
کلسنی بکله ملی . هیچ دیمز که قوجه م
اوده خسته در . ارتق بو قدر صوفیلاک
کوردم .

« ایکن سوخته »

- ارقداش ! نصل ! برره صقیشه
پیلدکی ؟
- های های !
- ای نصل قرن طویاچق بربری ؟
- های های ! هیچ بن قرن طویمیدچق
په کی درمی یم ؟ نک اول مطبجی کزدم
آشجی بی کوردم ده صکره افندی ایله اماملغی
پازارلقی ایتیم .

بذات (تیراکی په) - جانم نه ایسته یور سنک
آبابا ؟

تیراکی - آه اولادم بوذاتک بر ساعتی وار
ایدی . تمام اوکله وقتی اون ایکنی به کلور
واضطار طوینی آتار ایدی . بو قولایلق
بو سنه دخی وارمی دیه صور یورم .

بکهورده ادرنه قپوسنده و سائر بو قبیل
محلارده بولنوب قرق بش یاشنه کلدیکی
حالده هنوز استانبولی کورمیش اولنلر
استانبولده تراموای و بر آلتی تیور بولی
ودرون کویری واپورلری و بالونلر و چانغلی
قهوولر و آغوب افندی تیرولری و سائر
پک چوق یکی چیمده شیار اولدیغنی والتنجی
دآره و پانوسیان مکتبی و بصیرت غزته سی
کبی عجایب و غرایب دخی بولنلدیغنی خبر
الدقارندن بوناری تماشا ایچون بوره ضانده
برکون استانبوله کلکه ارتق همت ایده جکار
ایمش .

« آخر زمان چوچفی »

- بابا بابا ارتق انام باشنه قاپاق کیه جک .
- اوغلان اونصل لقردی .
- یا ! بوکون باشنه قاپاق الم ایچون
قالپاقییلر کیتدی .

بک اوغلنده فرنگلر اصلا صو ایچمیوب
شراب ایچمکه اتفاق ایتمشار . چونکه برلی
شرابی طویدن انور ایسه صودن ده
اوچوز دوشدجکی عند الحساب کشف
اولمشدر .

کچن یاز طونه دن بذات استانبوله
برکی بوز کتورمش وقیه سنی بکرمی پاره به
قدر صامش ایدی .

بوذاته اخطار ایدرز که بو سنه بر قاچ کچی
صو کتورسون . چونکه قیه سی اولجه
کتورمش اولدیغنی مانک ایکنی مشلی بها
ایدور .

بک اوغلونک حالی بویله کیدر ایسه
پوچک بر صهرنج اولوبده قیشک انالی
ایده جکار .

پوچک بر صهرنج اولوبده قیشک انالی
بیک قیه قدر صوچع وانخار ایده پلورایسه
اوتوز طوز بچق پاره دکل تمام قرق پارندن
اللی بیکی بوکر .

التنجی دآره داخلنسد سماکن مسلمانلر
سسته بولنده واسکدرده بولنن دوستلری
اخطار ایدرلر که اگر رمضان شریفده